

autem in partem veliorem, supponendo, 22. q. 60. 4. o.

Duellum est illicitum. Et magis convenit et ratio sortium, quam iudicium cum ferro candenti. * Iudicia tamen huiusmodi sunt prohibita, quia sunt de occultis, quæ divino iudicio reservantur, 22. q. 95. 8. ad 3.

Dulcedinem suam à bonis Deus quandoque abscondit, ut eam ardentius querant, 12. q. 112. 5. c.

1. Dulia est honor, & servitus debita creaturæ, sed latria est honor, & servitus debita soli Deo; ideo differunt specie, 22. quæst. 103. 3. o.

2. Dulia sumitur dupliciter, scilicet communiter, ut exhibet reverentiam omni homini, ratione cuiuscumque excellentiæ; vel proprie, scilicet, tantum ut reverentiam exhibent servitio domino. Prima habet diversas species secundum diversitatem excellentiæ, ut pietatem, observantiam, & huiusmodi; non autem secunda, sed est species observantiæ, quæ est ad omnes dignitate excellentes, 22. q. 103. 3. c. item 4. o.

1. Duo dicitur, quasi habens dualitatem non in alio, sed in seipso, de quo prædicantur duo, 3. q. 17. 1. ad 6.

2. Duo aliquando pro uno accipiuntur, 1. q. 70. 1. c.

3. Unum aliquando habet vim duorum, 1. q. 39. 2. c. ad 4.

1. Duplicitas cordis est aliud ostendere, & aliud intendere, 22. q. 109. 2. ad 4. & q. 111. 3. ad 2.

2. Ut est veritabilis animi ad diversa, est aliquid consequens ad luxuriam, sicut & inconstantia, 22. q. 53. 6. ad 2.

1. Durationis proferio videtur attendi secundum operationem, magis quam secundum esse, sicut & tempus est numerus motus, 1. q. 10. 1. ad 2. fin.

2. Duratio peccati respondet culpæ ex parte maculæ, & non ex parte actus, 12. quæst. 87. 4. ad 3.

3. Non responderet durationi culpæ, nec in iudicio divino, nec humano, 12. quæst. 87. 3. ad 1.

4. Duratio Dei, æternitas, & essentia eius, sunt eadem res, 1. q. 10. 2. o.

Durities est in sacramento Eucharistiæ, sine materia, 3. q. 77. 7. ad 2.

E

1. **E**adem eidem sunt eadem inter se, tunc solum, quando in tertio sunt eadem re, & ratione, 1. q. 28. 3. ad 1.

1. Ebricitas dicitur dupliciter, scilicet defectus rationis ex nimio potu vini, & actus causatus eum. Secunda est peccatum, non autem prima, 22. q. 150. 1. o.

1. Ebricitas nescientis potentiam vitii non est peccatum; scientis autem, sed non creditis inebriari, est peccatum veniale: Aliter vero est peccatum mortale, 12. q. 88. 5. ad 1. & 22. q. 150. 1. o. o.

3. Dans vinum prono ad ebricitatem scienter peccat, 22. q. 150. 1. ad 2.

4. Ebricitas est species gulæ, divisa contra commensationes, 22. q. 150. 1. c.

5. Non est gravissimum peccatum, 22. q. 150. 3. c.

6. Voluntaria in sua causa non excusatur totaliter à peccato, nec totaliter excusatur sequens peccatum, 12. q. 77. 7. c. ad 3.

7. * Ebricitas sine peccato tollit totam culpam actus sequentis, sicut forte accidit de Loth, & Noe, 22. q. 150. 1. 4. c.

8. Loth culpandus est, non quantum ille incestus, sed quantum ebricitas meruit, 22. q. 150. 4. c. fin.

9. Ebricitas cum peccato diminuit culpam actus sequentis, in quantum diminuit voluntarium, 12. q. 76. 4. ad 2. item ad 4. item 22. q. 150. 4. o.

10. Vitium contrarium ebricitati est peccatum, scilicet abstinere à vino, in magnum gravamen nature scienter. Et caret nomine, 22. q. 150. 1. ad 3.

11. * Ebricitas homicida meretur duplices maledictiones, propter duplex peccatum. Vel secundum legem Pitaci, qui id sua lege sancivit, non respiciendo ebricitatem, sed utilitatem, contra quam ebricitas peccat, 12. q. 76. 4. ad 4. & 22. q. 150. 4. ad 1.

1. Ecclesia dicitur dupliciter, scilicet militans, & triumphans, 3. q. 68. 9. o.

2. Corpus Ecclesiæ mysticum consistit ex hominibus, & Angelis, ex viatoribus, & beatis, 3. q. 84. c. ad 2.

3. Una est Ecclesia omnium fidelium novi, & veteris testamenti. Nec synagoga fuit concubina, sed vera sponsa, & uxor Christi, 3. q. 80. 3. ad 3.

4. Decor Ecclesiæ principaliter consistit in interioribus, ad quem etiam actus exteriores pertinent, in quantum ab interiori decore proceduntur, vel ipsum conservant, 12. q. 101. 2. c. ad 3.

5. Ecclesia potest condere legem in pertinentibus ad cultum Dei, & ad subiectionem infidelium, & rerum suarum, 22. q. 10. 10. c. item q. 66. 8. ad 2.

6. Solus Christus fundavit Ecclesiam, eorum ministerium commisit Petro, & sacerdotibus eius, in ædificationem, & non in destructionem, 22. q. 88. 12. ad 2.

7. Nullus prohibetur ingredi Ecclesiam, & audire verbum Dei usque ad missam cathedram, 3. q. 83. 4. ad 4.

8. In casu necessitatis licet vendere aut emere

re terram, ubi quondam fuit Ecclesia, 22. q. 100. 4. ad 1. & ad 2. & ad 3.

1. Ecclesiasticus liber pertinet ad legem veterem, 22. q. 16. 1. ad 5.

2. Ecclesiasticus liber non computatur inter Canonicas Scripturas apud Hebræos, 1. q. 89. 8. ad 2.

Eclipsis apparet in Passione Christi fuit quintupliciter miraculosa, scilicet primo, quia secundo Dionysii & Astrologos naturalis eclipsis Solis, per interpositionem Lune, numquam accidit, nisi tempore conjunctionis Solis, & Lunæ, quæ tunc non fuit. Secundo, quia cum circa horam sextam Luna fuisset simul cum Sole in medio Cæli, in vespere apparuit in suo loco, id est, in oriente opposita Soli. Tertio, quia tunc Luna jam pertransierat Solem, & distabat quasi per medietatem circuli, in oppositione existens. Quarto, quia tunc Luna miraculose ab oriente versus occidentem rediens, non pertransivit Solem, ut esset eo occidentior; sed postquam pervenit ad terminum solis, reversa est versus orientem. Quinto, quia secundum Chryostomum, tribus horis tunc tenebræ remanserunt, cum eclipsis Solis in momento pertransisset, 3. quæst. 44. 2. ad 2.

Educi de potentia, est fieri in actu, quod prius erat in potentia; & dependet à materia, & fit per agens naturale, 1. q. 90. 2. ad 2.

1. Quilibet effectus Dei est æqualiter à tota Trinitate, 1. q. 32. 1. c. item 3. q. 23. 2. c.

2. Omnis effectus representat aliquam causam suam, 1. q. 45. 7. c.

3. Nullus effectus est species suæ causæ, 22. q. 110. 1. c. fin. item ad 3.

4. Omne signum corporale est effectus signati, vel procedit ab eadem causa, 22. quæst. 95. 5. c.

5. Effectus positivus prior est effectu privativo, ordine formæ, sed ordine materiæ est e converso, 3. q. 62. 6. ad 3. & q. 70. 4. c.

6. Impossibile est quod illud quod est per accidens, sit effectus per se alicuius virtutis cælestis, vel alterius agentis naturalis, 1. q. 116. 1. c. item 22. q. 95. 5. c.

1. Ægritudo non est pura privatio, sed dicitur humores inordinate dispositos, 12. q. 82. 1. ad 1.

2. Non est æqualiter in omnibus, sicut nec causa eius, 12. q. 82. 4. ad 2.

1. Electio pertinet determinate ad unam potentiam, scilicet ad voluntatem, 1. q. 83. 3. c.

2. Electionem rectam agit sola virtus, quæ est in parte appetitiva, 12. quæst. 58. 1. ad 2. item 4. c.

3. Electio sequitur inquisitionem, in hominibus tantum, 1. q. 22. 1. ad 1. item q. 59. 3. ad 1. item q. 6. 2. ad 1. item 3. q. 8. 4. ad 2. & q. 34. 2. ad 2.

4. Est tantum de possibili, 12. q. 13. 5. o.

5. Non est de ultimo fine, sed tantum de illis, quæ sunt ad finem, 1. q. 82. 1. ad 3. & 12. q. 13. 3. o. item 4. 6. c. & 22. q. 24. 1. ad 3. item q. 33. 1. ad 2. item q. 47. 1. ad 2. item 3. q. 18. 4. c.

6. Est tantum de actibus humanis, vel de alta re cum actu humano, 12. quæst. 13. 4. o. item 5. c.

7. Ad bonam electionem requiruntur duo, scilicet intentio debiti finis per virtutes morales, & recta præceptio eorum quæ sunt ad finem per prudentiam, 12. q. 56. 4. ad 4. item q. 57. 5. c. item q. 38. 4. c. item 22. q. 47. 1. ad 2. item q. 54. 2. c.

8. Intentio, & electio differunt, quia prima est respectu finis, secunda vero est eorum quæ sunt ad finem, 12. q. 13. 4. c.

9. Iudicium liberi arbitrii est actus electionis, 1. q. 83. 3. ad 2.

10. Homo nihil eligit de necessitate, sed libere, 1. quæst. 115. 4. c. item 12. q. 13. 6. c. item 22. q. 104. 1. c.

11. Homo est liberi arbitrii in eligendo, non autem in prosequendo respectu omnium, 1. q. 83. 1. ad 4.

12. Electio convenit Christo, 3. q. 11. 3. ad 1. item q. 18. 4. c. & q. 34. 2. ad 2.

13. Convenit Deo respectu creaturarum, non autem respectu sui, 3. quæst. 18. 4. ad 1. item ad 2.

14. Electio Dei est etiam non entium, non autem nostra, 1. q. 23. 4. o. item q. 24. 1. c.

15. Quos Deus ad aliquid eligit, ita præparat, & disponit, ut idonei sint ad illud, 3. q. 27. 4. c.

16. Dilectio Dei est prior electione, sed in creaturis est e converso, 1. q. 23. 4. c. ad 2.

17. Omnes prædestinati sunt electi à Deo, & electi, 1. q. 23. 4. o. item q. 24. 1. c.

18. Electio Dei præcedit prædestinationem, quia prædestinatio Dei est actus voluntatis absolute consequens ordinem electionis, 1. q. 23. 4. c. ad 2.

19. Electio ad prælationem sufficit quod nihil inventat in se, per quod est fiat illicitum illud officium, 22. q. 185. 3. c.

20. In foro contentioso sufficit quod electus sit bonus. Sed in foro conscientie requiritur quod sit optimus, vel simpliciter, vel ad regimen, 22. quæst. 63. 2. c. ad 3. item quæst. 185. 3. o.

21. Electus de gremio Ecclesiæ, ut in pluribus consuevit esse utilior ad bonum commune, quia magis diligit Ecclesiam, in qua nutritus est, 22. q. 63. 2. ad 4.

22. Prælatus non eligitur quasi in hereditatem, sed ut dispensator. Ideo non oportet eligi propinquiores, 22. quæst. 63. 1. c. 2. ad 1.

- 4 Aliqui projiciunt forte oculum ad ea quæ circumstant episcopatum, scilicet quod qui præest, honoratur, & habet potestatem; & qui propter ista desiderat episcopatum, nescit quid sit episcopus, sive episcopatus, & ideo dicit Apostolus quid sit Episcopus, & quid desiderat; qui episcopatum desiderat, quia bonum opus desiderat; non dicit bonum desiderium habet, sed bonum opus desiderat, scilicet utilitatem plebis, 22. q. 185. 1. ad 1.
- 1 Episcopi & presbyteri olim non differabant secundum nomina, 22. q. 184. 6. ad 1.
- 2 Solus episcopus proprie est prelatus ecclesiæ, & quasi sponus ejus, accipit annulum; & solus habet plenam potestatem, & jurisdictionem, 22. q. 108. 4. ad 2.
- 3 Potest dispensare illa sacramenta, quæ ponunt suscipientem in aliquo gradu perfectionis super alios, 3. q. 82. 3. ad 3.
- 4 Episcopi sunt successores apostolorum, 22. q. 184. 6. ad 1. item q. 185. 5. b. & 3. q. 67. 2. ad 1. & q. 72. 11. c.
- 5 Episcopus dicit, pax vobis, quia magis representat Christum dicentem sic, quam simplex sacerdos dicens, Dominus vobiscum, 3. q. 83. 5. ad 6.
- 6 Sicut diaconus participat illuminationem, & virtutem sacerdotis; sic & sacerdos perfectam dispensationem episcopi, 3. q. 82. 3. ad 3.
- 7 Episcopatus est ordo supra sacerdotium, respectu mystici corporis Christi; non autem respectu veri, 22. q. 184. 6. ad 1. & 3. q. 67. 2. ad 2. item q. 82. 1. ad 4.
- 8 Episcopus potest judicare eos solum, qui sunt de sua diocesi, 22. q. 60. 2. c. & 6. c. & q. 67. 1. b.
- 9 Episcopus in cujus diocesi aliquis delinquit in re non exempta, sit ei superior, ratione delicti; etiam si sit exemptus; nisi forte delinquat in re aliqua exempta, puta in administratione bonorum alicujus monasterii exempti; sed si aliquis exemptus committat furtum, vel homicidium, vel aliquid hujusmodi, potest per ordinarium condemnari, 22. q. 67. 1. ad 2.
- 10 Episcopus tenetur ingredi religionem quam vovit, 22. q. 189. 3. ad 1.
- 11 Monachus Episcopus tenetur ad observantiam regulares, scilicet ad continentiam, paupertatem, habitum, & alia nisi impediatur officium ejus, ut silentium, solitudo, abstinentiæ, & vigiliæ graves, in quibus potest ipse secum dispensare, sicut & prelati in religione, 22. q. 88. 11. ad 4. & q. 185. 8. o. & q. 188. 8. ad 3.
- 12 Episcopi tenentur exponere omnia sua pro honore Dei, & salute gregis sui, cum opus fuerit, 22. q. 184. 7. ad 1.
- 13 Episcopo non licet religionem ingredi

- nisi propter impedimentum salutis, ex parte sui, vel aliorum, de licentia Papæ, 22. q. 184. 6. c. fin. & q. 185. 4. o. & q. 189. 7. c.
- 14 Monachus episcopus non potest esse hæres, nisi pro Ecclesia sua, nec potest testamentum condere, nec aliquid disponere post mortem, nisi de licentia Papæ, 22. q. 88. 11. ad 4. & q. 185. ad 3.
- 15 Episcopus depositus intrans religionem, potest revocari ad episcopatum, nisi sit detrusus ibi ad penitentiam pro culpa ejus, 22. q. 185. 4. ad 2.
- 16 Episcopo non licet deserere corporaliter gregem suum propter persecutionem; nisi possit ei sufficere per alium providere, 22. q. 185. 5. o.
- 17 Episcopo licet habere proprium & illud hæredibus testari, 22. q. 185. 6. 7. o. & q. 186. 3. ad 5.
- 1 Aequalitas duplex, scilicet quantitatis, & proportionis; prima requiritur in justitia commutativa, secunda in distributiva & in merito, respectu præmii, 12. q. 114. 3. o.
- 2 Duplex, scilicet æquiparantia, & proportionis, 1. q. 63. 3. c. item 22. q. 163. 2. c.
- 3 Aequalitas & quantitas duplex, scilicet motus, & virtutis, 1. q. 42. 1. ad 1. item ad 2.
- 4 Omnis aequalitas virtutis includit similitudinem, non autem e converso, 1. q. 42. 1. ad 2.
- 5 Angelus & homo appetierunt aequalitatem Dei secundum similitudinem imitationis; non autem secundum æquiparantiam naturæ, 1. q. 61. 4. ad 3. item q. 63. 3. o. item q. 68. 4. c. fin. item 22. q. 163. 2. o.
- 6 In divinis est aequalitas & quantitas virtutis, non autem motus, 1. q. 42. 1. o. item 3. q. 58. 3. o.
- 7 Aequalitas & similitudo in divinis est tantum secundum essentialia, 1. q. 35. 2. c. & q. 36. 4. ad 3. & q. 42. 4. ad 2.
- 8 Aequalitas & similitudo in divinis includunt relationes personales, & unitatem essentialis, nec dicunt aliam relationem realem, 1. q. 28. 4. ad 4. & q. 42. 1. ad 4.
- 9 Quælibet persona in divinis est similis & æqualis aliis duabus personis, 1. q. 42. o. & 3. q. 43. 4. c.
- 1 Aequinoctialis Zona, secundum aliquos est temperatissima, sed probabilis, secundum Aristotelem, est inhabitabilis propter ætatem, 1. q. 102. 2. ad 4.
- 2 Creatio mundi, & passio Christi, factæ sunt in æquinoctio; sed judicium generale erit in æstate, quando sol maxime exaltatur, quia perfecta illuminatio erit in secundo Christi adventu, & tunc etiam erit maxima Christi exaltatio, 3. q. 46. 3. ad 3.

* Aequi-

- * Equitas est pars justitiæ, & continetur sub epichia, 22. q. 80. ad 3.
- Æquivalens non potest reddi Deo nec parentibus; sed sufficit reddere id quod est possibile, 12. q. 100. 7. ad 1. item 22. q. 57. 1. ad 3. item q. 62. 2. ad 1. item q. 80. c. item q. 81. 5. ad 3. item q. 102. 1. ad 3. & q. 106. 6. ad 1. & 3. q. 85. 3. ad 2.
- 1 Aquivocatio causat significationis diversitas, non autem diversitas suppositionis, vel prædicationis, 1. q. 13. 10. ad 1. item q. 29. 4. ad 4.
- 2 Omnis aquivocatio presupponit univocationem, non autem generatio aquivoca presupponit generationem univocam, sed e converso, 1. q. 13. 5. ad 1.
- Equus quidam perpendens se coisse cum matre, præcipitans se mortuus est, 22. q. 54. 9. ad 3.
- 1 Error circa prima principia, in speculabilibus & practicis est gravissimus & turpissimus, 22. q. 154. 12. c.
- 2 Error de jure naturæ quam maxime matrimonium impedit, si q. 51. 1. c.
- 3 Matrimonium cum inter duas personas fiat mutuum in invicem potestatem recipientes, ex personæ & personarum conditionis errore impeditur necesse est, si q. 51. 2. o.
- Erubescencia est timor de turpi fiendo, sed verecundia est timor de turpi factio, 12. q. 41. 4. c. item 22. q. 75. 1. ad 3. item q. 144. 2. c.
- 1 Esse dicitur tripliciter, scilicet essentia, actus essentia, & esse quod significat veritatem propositionis, quod formaliter est in anima; sed est in re fundamentaliter, 1. q. 3. 4. ad 2.
- 2 Species rerum habent triplex esse, scilicet in arte Dei, id est, in verbo, in intelligentia Angeli, & in rebus, 1. q. 74. 3. ad 2.
- 3 Esse ab aliquo dicitur dupliciter, scilicet directe, quia agit, & indirecte, quia non agit quod debet, 12. q. 6. 3. c.
- 4 Omne quod non est suum esse, participat esse à causa prima, quæ est suum esse, 1. q. 44. 1. c. item q. 61. 1. c. item q. 75. 5. ad 4. item q. 104. 1. c. item 12. q. 3. 7. c.
- 5 Esse est proprius effectus Dei, 1. q. 8. 1. c. item q. 45. 5. o. item q. 65. 3. c. item 12. q. 66. 5. ad 4.
- 6 Forma non est, nec fit, nec creatur, nisi improprie, 1. q. 5. 5. ad 2. item q. 9. 2. ad 3. item q. 45. 4. 8. o. item q. 65. 4. c. item q. 75. 6. c. item q. 90. 2. c. item q. 91. 2. c. item q. 110. 2. c. item q. 118. 1. c. item 12. q. 110. 2. ad 3. item 3. q. 35. 1. o. ad 3.
- 7 Omne esse est ab aliqua forma, 1. q. 42. 1. ad 1.
- 8 Ipsum esse nihil aliud adjunctum habere potest, similiter nec aliqua forma, 1. q. 3. 6. 7. c.
- 9 Primus effectus formæ est esse, secundum vero operatio, 1. q. 42. 1. ad 1. item 12. q. 111. 2. c.
- 10 Esse est prius omni alia participatione, & omni alio nomine Dei, 1. q. 5. 2. o.
- 11 * Et est nobilitas, 1. q. 4. 1. ad 3. item 2. ad 3. item 12. q. 2. 5. ad 2.
- 12 Ab eadem forma vel essentia est esse immediate, & operatio mediante potentia, 1. q. 54. 2. ad 2. & 3. q. 16. 1. ad 4.
- 13 Esse est formale respectu omnium quæ in re sunt, 1. q. 8. 1. c.
- 14 Idem est esse formæ, materiæ, & compositi, 12. q. 4. 5. ad 2.
- 15 Si aliqua forma vel natura non pertinet ad esse personale, illud esse non dicitur esse personæ simpliciter; sed secundum quid, 3. q. 17. 2. c.
- 16 * Esse capitatum, & esse corporeum, & esse animatum pertinet ad personam sortis, sed ex his non fit nisi unum esse in sorte, 3. q. 17. 2. c.
- 17 Si post constitutionem personæ adveniant ei aliqua membra, non accrescit ei aliud esse, sed sola relatio ad hæc, 3. q. 17. 2. c.
- 18 Esse est maxime intra rem, secundo forma, tertio materia, 1. q. 8. 1. c. & q. 105. 5. c. fin.
- 19 Est actus formæ, essentia, & suppositi, 1. q. 3. 4. c.
- 20 Non comparatur ad alia sicut recipiens ad receptum, sed e converso, quia est actualitas omnium, 1. q. 3. 4. c. item q. 4. 1. ad 3. item q. 5. 1. c.
- 21 * Immo semper illud quod subternitur in rebus, est communius quam id quod informat, & restringit ipsum; sicut esse quam vivere, 1. q. 65. 3. c.
- 22 Quælibet forma substantialis dat esse simpliciter, & quælibet forma accidentalitas dat esse secundum quid, 1. q. 76. 4. 8. c. item q. 77. 6. c.
- 23 Unius personæ est tantum unum esse personale; sed multa secundum quid, 3. q. 17. 2. c. item q. 19. 1. ad 4.
- 24 Quicquid est in aliquo præter essentiam ejus, oportet esse causatum vel à principii essentialibus, vel ab extra, 1. q. 3. 4. c.
- 25 Esse pertinet ad hypostasim, sicut ad illud quod habet esse, sed pertinet ad naturam, sicut ad illud quod aliquid habet esse, 3. q. 17. 2. c. ad 1.
- 26 Esse simpliciter est superius ad esse hominem, 3. q. 16. 9. ad 2.
- 27 Impossibile est unam rem habere duplex esse substantiale, 1. q. 76. 3. c. & 4. b. & c. & q. 77. 2. ad 3. & 3. q. 17. 2. c.
- 28 Ad probandum aliquid esse oportet ut pro medio quid nominis, non autem quid rei, quia sequitur questionem an est, 1. q. 2. 2. ad 2.

29 In-

1 Elementum aliquid oportet predominari in omni misto, 22. q. 49. 6. ad 1. item *quest.* 79. 2. ad 2.

2 Elementa subtiliora predominantur in misto, secundum virtutem, sed grossiora secundum quantitatem, 1. q. 7. 1. ad 2. item *quest.* 91. 1. 6. ad 3.

3 Formæ elementorum sunt in misto virtute, non autem actu, 1. q. 76. 4. ad 4.

4 Præ quatuor qualitates non sunt habitus elementorum, 12. q. 43. 4. c.

5 Diversæ opiniones de creatione, & diffinitione elementorum, 1. q. 66. 1. c.

6 Elementum in diffinitione sacramenti, ponitur pro quocumque sensibili, 3. *quest.* 84. 1. ad 1.

1 Elementum est opus, in quo datur aliquid indigenti ex compensione, propter Deum, 22. q. 32. 1. c.

2 Omne obsequium impensum proximo propter Deum, est elemosyna, 22. *quest.* 32. 2. c.

3 Est proprie actus misericordiae. Sed est actus charitatis ex consequenti, & mediate, laetitia vero imperativæ, 22. *quest.* 32. 1. c. & 9. ad 3.

4 Est actus liberalitatis, in quantum auferit impedimentum ejus, scilicet superfluum amorem divitarum, 22. q. 32. 1. ad 4.

5 Dare elemosynam de superfluo, vel in extrema necessitate, est de precepto, in aliis vero est tantum de consilio, 22. q. 32. 5. 6. c. item q. 66. 7. c. item q. 71. 1. c. item q. 87. 1. ad 4. & q. 118. 6. ad 2. item q. 135. 7. ad 1.

6 Quæ est de consilio, est pars satisfactionis, non autem illa quæ est de precepto, sed est præambulum ejus, 22. q. 32. 1. ad 2.

7 Non est faciendum de necessariis sibi, & familiaribus, & statui, nisi velit mutare statum, vel necessitas aliqua præponderet, scilicet extrema alicujus personæ, vel Ecclesiæ, vel reipublicæ, 22. *quest.* 32. 6. c. item *quest.* 117. 1. ad 2.

8 Non est expectanda extrema necessitas in danda elemosyna. Nec oportet prætereundum futuram, præter probabile, 22. *quest.* 32. 5. ad 3.

9 Non sunt recipiendæ de peccatoribus, 22. q. 134. 4. c. *princ.*

10 Ille qui dat elemosynam quando dat ut foveat in peccatis, vel quando dat ut aliquem inducat ad hæresim, mortaliter peccat, propter intentionem corruptam. Et talis elemosyna non est recipienda, 12. q. 19. 7. ad 2. item ad 3. item 22. q. 154. 4. c. *princ.*

11 Quilibet tenetur dare elemosynam, quicquid habet per simoniam, 22. q. 32. 7. c. ad 3. item *quest.* 62. 5. ad 2. & *quest.* 110. 6. ad 1.

12 Quilibet etiam non habens dominium rei, potest facere elemosynam cuicumque existenti in extrema necessitate, 22. q. 32. 7. ad 3. item 8. ad 1. item ad 2.

13 Filii familias, & servi non possunt dare elemosynas, sine consensu dominorum, nisi de parvis, vel suis, 12. q. 32. 8. ad 3.

14 Lucia poterat de consensu solius matris dare elemosynas, 22. q. 32. 8. ad 3.

15 Uxori non licet dare elemosynas, nisi communes, & modicas, sine consensu viri; vel nisi moderatas, viro ignorante, & non prohibente, vel nisi habeat aliqua præter dotem, vel nisi lucretur, 22. q. 32. 8. ad 2.

16 Religiosis non licet dare elemosynas sine licentia, nisi de modicis, sine ratihabitione, 22. q. 32. 8. c. ad 1.

17 Quilibet potest sibi facere elemosynas, non quidem dando sibi aliquid, sed exercendo in se actum corporalem, vel spirituales, 22. q. 30. 1. ad 2. & q. 32. 9. ad 3. item *quest.* 106. 3. ad 1.

18 Elemosyna cæteris paribus, debet dari magis indigentibus, melioribus, propinquiorebus, benefactoribus, & dantiibus spiritualia, 22. q. 32. 3. ad 1. item 9. c. item q. 71. 1. c. item q. 81. 6. ad 2.

19 Efficacia elemosynæ pensatur principaliter ex affectu ex parte dantis, respectu præmii essentialis; sed respectu præmii accidentalibus, & ex parte recipientis, magis pensatur ex magnitudine dari, nisi affectus ejus multum excedat, 22. q. 32. 9. ad 2.

20 Nullus moriens in peccato mortali potest liberari ab inferno, per elemosynas suas, vel aliorum, 22. q. 154. 2. ad 3.

21 Dupliciter liberat vivos à peccato mortali, scilicet preservando, & disponendo ad gratiam, sicut etiam alia bona, 22. *quest.* 154. 2. ad 5.

22 Corporales secundum suam substantiam habent effectus tantum corporales, sed ratione causæ, scilicet charitatis, & orationis, habent effectus spirituales, 22. q. 32. 4. c.

23 Spirituales sunt simpliciter meliores quam corporales, scilicet ratione dati, finis, & actus, sed respectu alicujus est de converso, 22. *quest.* 32. 3. c. item *quest.* 33. 1. c. item q. 188. 4. c.

24 * Recompensatio temporalis non intenta, non minuit meritum, vel laudem elemosynæ, nec aliorum actuum, sicut nec humana gloria non intenta. Sed intenta minuit, quia qui vult dare elemosynam propter inanem gloriam consequendam, vult id, quod de se est bonum sub ratione mali, 12. q. 19. 7. ad 2. & ad 3.

25 Corporales sufficienter numerantur septem, & spirituales septem, 22. *quest.* 32. 2. c.

26 Debet fieri abundanter, secundum facultatem dantis, sed multis indigentibus ne quis superflue habeat, 22. q. 32. 10. c. item q. 117. 1. ad 2.

Elias non est raptus in caelum empyreum, sed aerum; & vivit cum Enoch in paradiso terrestri usque ad Antichristum, 1. q. 102. 2. ad 3. & 3. q. 49. 5. ad 2.

2 Elias propter injuriam quæ redundabat in Deum, fecit ignem descendere super eos qui venerant ad ipsum capiendum, 22. q. 108. 1. ad 4.

3 * Deus per Eliam veritatem respondit nunciis regis, qui mittebantur ad consulendum Deum Accharon, 22. q. 174. 5. ad 4.

1 Elifusus maledixit pueros zelo Dei, non autem livore vindictæ; sicut etiam Elias occidit centum viros, 22. q. 108. 1. ad 4.

Embryo prius vivit anima vegetativa, secundo sensitiva, & ultimo intellectiva, quia generatio ejus multiplex est, & discontinua, 1. q. 67. 4. c. *fin.* & q. 76. 3. ad 3. & 77. 7. c. item q. 85. 3. ad 1. item q. 118. 2. ad 2. & 22. q. 64. 1. c. item 3. q. 33. 2. ad 3.

Emeret regnum celorum dicitur improprie, idest mereri, qui dat quod habet, 22. q. 100. 2. ad 3.

1 Emergenus dicitur, quasi intus laborans, 3. q. 71. 2. ad 1. item ad 3.

2 Omnis baptizandus est emergenus, ideo debet exorcizari, 3. q. 71. 2. ad 1. item ad 3.

In ænigmatem Adam videbat Deum, idest obscure, scilicet per effectus, non autem propter occupationem sensibilibus causatam ex peccato, sicut nos, 3. q. 94. 1. ad 3.

1 Ens dicitur dupliciter, scilicet quod significat essentiam rerum, & dividitur in decem prædicamenta, secundum quod significat conceptionem quam facit anima, 1. q. 3. 4. ad 2. & q. 48. 2. ad 2.

2 Divisio entis quadruplex, scilicet per se, & per accidens, rei & rationis, in decem prædicamenta, & per actum, & potentiam, 3. q. 10. 3. c.

3 Ens dicitur dupliciter, scilicet ens simpliciter, idest, substantia, & ens secundum quid, idest, accidens, 3. q. 11. 5. ad 3.

4 Omne ens rationis est relatio, vel negatio, 1. q. 28. 1. c.

5 * Privationes, negationes, & non entia, sunt entia rationis tantum, 1. q. 16. 3. ad 2. item q. 48. 1. ad 2. item 12. q. 8. 1. ad 5. item q. 26. 1. c.

6 Ens includitur in quolibet apprehenso, 12. q. 94. 2. c.

7 Quod fit per accidens, non est ens proprie, neque unum, 22. q. 95. 5. c.

8 Ens non est genus, quia non habet differentias, 1. q. 3. 5. c. ad 1.

9 Omnia univoca reducuntur ad unum principium, non quidem univocum, sed analogum, scilicet ad ens, 1. q. 13. 5. ad 1.

10 Ens prædicatur analogice de substantiis & accidentibus, 1. q. 13. 10. ad 4. item 22. q. 120. 2. c.

11 * Ens participatiter & adjective prædicatur pluraliter de tribus personis divinis, substantive vero, singulariter tantum, 1. q. 36. 3. ad 3.

Enunciabile de præsentibus, præteritis, & futuro, non est idem, 1. q. 14. 15. ad 3.

1 Enuntiatio fit à nobis tantum propter cognitionem habendam, 1. q. 14. 14. c. item 22. q. 1. 2. ad 2.

2 * Ohnis enunciatio affirmativa, in materia naturali est vera, & negativa falsa. Sed in materia remota est de converso. In contrariis autem, qualibet universalis est falsa, & particularis, vel indefinita est vera, 1. q. 51. 1. c.

Epicycli, & eccentrici circuli probantur in astrologia rationabiliter, non autem demonstrative, 1. q. 32. 1. ad 2.

1 Epichia est virtus specialis, & pars potentialis justitiæ, 22. q. 80. ad 5. & q. 120. 6. item q. 128. 1. ad 6.

2 Epichia est pars subjectiva justitiæ communiter dictæ, quæ per prius prædicatur de ea, quam de justitia legali, quæ dirigitur secundum epichiam, quæ est superior regula humanorum actuum, 22. q. 120. 2. c. ad 1.

3 Epichia est prior pars legalis justitiæ, obtemperantis legi quoad verba, & quoad intentionem legislatoris. Sed dividitur contra eam ut attendit tantum verba, 22. q. 120. 2. ad 2.

4 Epichia servat intentionem legis in his, ad quæ forma legis se non extendit, 22. q. 120. 1. c.

5 Epiches non deserit justum simpliciter, sed justum lege determinatum. Nec opponitur feveritati, quæ sequitur veritatem legis, in quibus oportet, quia in quibus non oportet, est vitiosum, 22. q. 120. 1. ad 1.

1 Episcopatus nomen operis est, & non honoris, 22. q. 183. 1. ad 1.

2 Intelligendum est in nomine episcopatus, bonum opus, idest actio plebi utilis, 22. q. 185. 1. 2. c.

3 Ex hoc quod Apostolus dicit, qui episcopatum desiderat bonum opus desiderat, impleverunt aliqui occasionem ambitionis episcopatus & prælationis. Sed non recte intelligunt quod hic dicitur. Apostolus voluit hic ostendere, quod pertinet ad episcopatum. Episcopos est nomen Græcum. Scopos enim idem est quod intendens, & epi, idest, supra, quasi superintendens; duo ergo consideranda sunt in episcopo, scilicet gradus superior, & actio plebi utilis, 22. *quest.* 185. 1. ad 1.

29 In qualibet creatura differunt esse, & essentia, operatio & potentia, vel virtus operativa, 1. q. 54. 1. 2. 3. c. & q. 77. 1. c. & q. 79. 1. c.

30 Esse cuiuslibet creaturæ est determinatum ad unum secundum genus; & secundum speciem, 1. q. 54. 2. c.

31 Inclinator cuiuslibet creaturæ ad esse est tantum per essentiam, non autem inclinatio ad extra, 1. q. 59. 2. c. ad 1.

32 Impossibile est quod esse alicujus creaturæ sit causatum ex principiis essentialibus ejus, 1. q. 3. 4. c.

1 Essentia est illud quod significatur per definitionem, 1. q. 29. 3. 2. c. & q. 29. 2. ad 3.

2 Est illud, cuius actus est esse, 1. q. 39. 2. ad 3.

3 Essentia & natura sunt idem re, & differunt ratione, quia essentia est principium essendi, sed natura est principium operationis, 1. q. 39. 2. ad 3.

4 Essentia nomine abstracto significatur ut pars, sed in concreto significatur, ut totum, 1. q. 3. 3. c.

5 In compositis essentia significat compositum ex forma & materia in communi, 1. q. 29. 2. ad 3.

Æstimatio rationis semper corrumpitur in peccante in universalis, vel in particulari, per delectationes, & alias passionis, 22. q. 162. 4. ad 1.

1 Vis æstimativa est potentia apprehensiva convenientis & nocivi; ideo comparatur ad appetitum sensitivum, sicut intellectus practicus ad voluntatem, 1. q. 78. 4. c.

2 Nullum individuum apprehendit, in quantum substat naturæ communi, sicut cogitativa in homine: sed tantum ut est principium vel terminus actionis vel passionis bruti, 1. q. 78. 4. 5. fin.

Ætatis defectu matrimonium ante annos pubertatis contractum nullum est, nisi forte ætatis defectum vigor naturæ & rationis suppleverit, 5. q. 58. 5. c.

1 Æternitas est interminabilis vitæ tota simul & perfecta possessio, 1. q. 10. 1. c.

2 Æternum quandoque sumitur pro durano, 22. q. 164. 2. ad 6.

3 Æternitas est mensura omnis durationis, 1. q. 10. 6. c.

4 Excludit principium durationis, 1. q. 42. 2. ad 2.

5 Esse, secundum quod recedit a permanentia, & subditur transmutationi, recedit ab æternitate, & subditur tempori, 1. q. 10. 4. ad 3. & 5. c.

6 Æternitas significatur pluraliter, 1. q. 10. 3. ad 1.

7 Est tota simul; quia est mensura esse per-

manentis, non autem tempus, quia est mensura motus, 1. q. 10. 4. c. ad 3. & 5. c.

8 Manet eadem, & subiecto, & ratione; ideo non est idem quod nunc temporis, 1. q. 10. 4. ad 2.

9 Tempus non differt ab æternitate per habere principium & finem, nisi per accidens, vel ex parte mensurati, vel in potentia, 1. q. 10. 4. 5. c.

10 Æternitas & tempus non sunt mensuræ unius generis, 1. q. 10. 4. ad 1.

11 In tempore aliud est indivisibile, scilicet instans; & aliud durans, scilicet tempus; sed in æternitate est idem indivisibile, & semper instans, 1. q. 42. 2. ad 4.

12 Ævum est medium inter tempus & æternitatem; quia tempus habet prius & posterius, idest, mensurat mutabilia; non autem ævum, sed conjungitur eis, non autem æternitas, 1. q. 10. 5. c.

13 Deus est æternitas, 1. q. 10. 2. c. ad 3.

14 Deus est æternus, 1. q. 10. 2. c.

15 Æternitas vere, & proprie convenit soli Deo, sed participative convenit diversis diversimode, 1. q. 10. 2. 3. c.

16 Nihil præter Deum fuit ab æterno, 1. q. 10. 3. c. & q. 167. 6. c. & q. 168. 6. c. & q. 169. 2. c.

17 Ab æterno non fuerunt multe veritates, nisi in mente Dei, 1. q. 10. 3. ad 3. & q. 167. 7. c.

18 Deus est supra æternitatem participatam, & ultra eam regnat; non autem supra, vel ultra æternitatem suam, 1. q. 10. 2. ad 1. & ad 2.

19 Non est actor, nec causa suæ æternitatis, sed æternitatis participatæ, scilicet eivi, 1. q. 10. 2. ad 1.

1 Ethica * Necessè est ponere, quod in primum motum voluntatis voluntas prodeat ex instinctu alicujus exterioris moventis, ut Aristoteles concludit in quodam capitulo Ethicæ Eudimicæ, 12. q. 9. 4. c. fin. & q. 80. 1. ad 3.

1 Etymologia attenditur secundum illud à quo imponitur nomen; significatio vero secundum illud, ad quod significandum nomen imponitur, 22. q. 92. 1. ad 2.

Ethos in Græcos scriptum per H litteram longam; significat morem, idest inclinationem; sed scriptum per E brevem, significat morem, idest consuetudinem, 12. q. 58. 1. c.

Eva non fuit filia Adæ, quia non processit ab eo modo naturæ, nec sicut à principio naturali, 1. q. 92. 2. ad 3.

1 Evangelium divulgatum est, & prædicatum in toto orbe, non autem creditum per fidem ab omnibus, 12. q. 106. 4. ad 4.

2 In evangelio nihil mandatur de præceptis ceremonialibus; quia ablata sunt per im-

pletionem rei, 12. q. 108. 3. ad 3.

3 Non continet nisi quæ pertinent ad gratiam Spiritus Sancti, 12. q. 60. 1. ad 1.

4 Doctrina Evangelica est Doctrina perfectionis; ideo intruit de omnibus pertinentibus ad rectitudinem vitæ, 23. q. 56. 1. ad 2.

1 Eubulia est virtus specialis bene constitutiva, 1. q. 22. 1. ad 1. & 12. q. 57. 6. c. & 22. q. 48. c. fin. & q. 49. 4. ad 2. & q. 51. 1. 2. c. & q. 53. 2. c.

2 In nullo peccatore, in quantum hujusmodi, invenitur eubulia, 22. q. 51. 1. ad 3.

1 Eucharistia est sacramentum, & sacrificium, 12. q. 101. 4. ad 2. & 3. q. 52. 8. ad 2. & q. 73. 1. 4. c. & q. 79. 5. c. & 7. c. & q. 82. 4. c. ad 1.

2 Corpus & sanguis Christi sunt unum sacramentum formaliter, & secundum finem, sed plura materialiter, 3. q. 73. 2. c. & q. 78. 6. ad 2.

3 Hoc sacramentum habet quatuor nomina, scilicet sacrificium vel hostia, communio, vel sinaxis, eucharistia, & viaticum, 3. q. 73. 4. c. & q. 79. 2. ad 1.

4 Conveniens fuit, & necessaria institutio eucharistiæ in Cena Domini, non autem ante, nec post, quatuor rationibus; scilicet primo, quia ad perfectionem nostram exigebatur, ut caput nostrum etiam realiter nobis jungeretur; secundo, quia tunc institui debuit, quando figura veteris legis terminandæ erant; tertio, ratione representationis passionis Christi; quarto, ex ritu quo frequentandum est hoc sacramentum, ut ultimo traditum magis memoriæ teneretur, 3. q. 72. 12. ad 3. & q. 73. 5. c. & q. 74. 4. c. ad 1. & q. 80. 8. ad 1. & q. 83. 2. ad 3.

5 Necessaria fuit institutio eucharistiæ per modum cibi, 3. q. 73. 1. 2. c. item q. 75. 5. c.

6 Habuit multas figuras in veteri testamento, quarum præcipua fuit agnus Paschalis, 12. q. 102. 5. ad 2. & ad 3. & 3. q. 73. 6. c. item q. 80. 10. ad 2.

7 Eucharistia in missa comparatur sacrificio Abel, Abraham, & Melchisedech, 3. q. 83. 4. ad 8.

8 Oblatio Melchisedech fuit expressio figura Eucharistiæ, quoad illud quod est sacramentum tantum, figuris veteris legis, sed de converso quoad illius quod est res & sacramentum, 3. q. 61. 3. ad 3. item q. 53. 6. c. & q. 89.

9 Sacrificium eucharistiæ quotidie oblatum in Ecclesia, non est aliud, quam sacrificium Christi, sed commemoratio ejus, 3. q. 22. 3. ad 2. item q. 73. 4. c. & q. 83. 1. c.

10 Effusio sanguinis & aquæ ex latere Christi, est signum & causa Eucharistiæ; oblatio Melchisedech, respectu ejus quod est sacramen-

rum tantum, manna respectu ejus quod est res tantum, & agnus Paschalis, respectu ejus quod est res & sacramentum; sunt tantum signa, 3. q. 73. 6. c. & q. 74. 6. ad 1.

11 Agnus paschalis fuit figura Eucharistiæ, ratione passionis Christi, manna vero ut cibis fidelium; 12. q. 102. 5. ad 2. & 3. q. 73. 5. c. & q. 80. 10. ad 2.

12 Corpus Christi mysticum est res tantum in hoc sacramento, 3. q. 73. 3. c. 6. c.

13 Res hujus sacramenti duplex, scilicet contenta, idest, Christus; & non contenta, scilicet corpus Christi mysticum, 3. q. 60. 3. b. item q. 80. 4. c.

14 Res, & sacramentum eucharistiæ est Corpus Christi verum; res tantum est effectus ejus, scilicet gratia; sacramentum vero tantum est materia ejus; 3. q. 73. 1. ad 3. & 6. c. & q. 82. 4. c. ad 1.

15 Res & sacramentum Eucharistiæ est in materia, sed res tantum scilicet gratia est in suscipiente. In aliis autem sacramentis utrumque est in eo, 3. q. 73. 1. ad 3.

16 Vel quia nutrimentum correspondens eucharistiæ præcedit augmentum correspondens confirmationi ut causa, & sequitur ut conservans, 3. q. 65. 2. ad 3.

17 Eucharistia excellit omnia sacramenta veteris, ac novæ legis, 3. q. 65. 3. c.

18 Est perfectio aliorum sacramentorum, 3. q. 73. 1. c.

19 Est consummatio omnium sacramentorum, 3. q. 63. 6. c. item q. 73. 3. c.

20 Est finis omnium sacramentorum, 3. q. 63. 6. c. & q. 65. 3. c. & q. 72. 12. ad 3. & q. 73. 1. c.

21 Comprehendit totum mysterium nostræ salutis, ideo præ ceteris sacramentis solemnius celebratur, 3. q. 83. 4. c. princ. item ad 3. item ad 6. c.

22 Est signum ecclesiasticæ unitatis: ideo ex opere operato ejus efficacia potest in aliorum transire, non autem alia sacramenta, 3. q. 67. 2. c. & q. 73. 2. b. & q. 4. c. & q. 79. 1. c. & q. 82. 3. ad 3. & q. 83. 4. ad 3. p.

23 Sicut in aliis sacramentis materiale elementum non est causa virtutis, quæ in eo est, nec alicujus spiritualis effectus in homine, nisi mediante virtute, secundum quod ex elemento & virtute fit unum, ita species non sunt causa Corporis Christi, nec alicujus spiritualis effectus, nisi mediante corpore Christi, secundum quod ex speciebus, & corpore Christi, fit unum sacramentum, 3. q. 73. 1. ad 2. & 2. ad 2.

24 Per baptismum datur prius actus vitæ spiritualis, sed per Eucharistiam datur complementum ejus, 3. q. 79. 1. c. ad 2. & 6. ad 2. & q. 82. 2. 2. ad 3.

25 Est posterior baptismum in perceptione, sed est prior in intentione, 3. q. 73. 5. ad 4.

26 Si homo nunquam à gratia baptilmi saderet, indigeret confirmatione & eucharistia, non autem penitentiâ, 3. q. 84. 3. 6. 6. ad 3. ad 2.

27 Continet Christum realiter; non autem alia sacramenta, sed tantum virtutem eius, 12. q. 101. 4. ad 2. 3. q. 63. 6. c. Item q. 65. 2. c. 3. q. 73. 3. c. ad 3. 3. q. 74. 3. c. ad 2. 3. q. 75. 1. c. 2. c. ad 2. 3. q. 76. 1. c. ad 2. 3. q. 78. 1. c.

28 Perficitur in consecratione materiæ, alia vero sacramenta in usu eius, 3. q. 73. 1. c. ad 3. 3. q. 74. 2. ad 3. 3. q. 75. 7. c. 3. q. 78. 1. c. Item q. 80. 1. ad 1. 3. q. 10. ad 1. 3. q. 82. 4. ad 2. 3. q. 10. ad 1. fin. Item q. 84. 3. c. 3. q. 48. ad 3.

29 Materia eucharistiæ est duplex, scilicet panis, & vinum, 3. q. 74. 1. c. 3. q. 75. 7. c.

30 Non habens vinum vel panem, non debet consecrare alterum tantum, tamen si fuerit, consecratur, sed graviter peccat, 3. q. 74. 1. ad 2.

31 Panis & vinum quantumque possunt consecrari, dummodo sint coram sacerdote, 3. q. 74. 2. c.

32 Materia eucharistiæ non est mel, lac, carnes, nec aliquid simile sacramentis veteris legis, 3. q. 74. 1. c.

33 Circa materiam eucharistiæ fuit triplex hæresis, scilicet Artotritarum, panem cum caseo offerentium, Catafagarum, & Pepucianorum miscitum farina cum sanguine, puerorum per totum corpus, & Acquiriorum offerentium aquam tantum, 3. q. 74. 1. c.

34 Damnatur etrog quorundam conscientium de aqua lotionis panni intincti vino, 3. q. 74. 8. c.

35 Aqua debet apponi vino, sicut Christus posuit; & convertitur in vinum, 3. q. 74. 6. c.

36 Appositio aquæ non est necessaria, licet non apponens peccet, 3. q. 74. 7. c. 3. q. 83. 6. c. ad 4. 3. q. 84. 6. c.

37 Aqua debet poni in calice, & parum, non in dolo, quæ non manet, sed convertitur in vinum, non autem in aquam Christi, 3. q. 74. 8. c.

38 De aqua artificiali in vino potest confici eucharistia, sed non debet, non autem in pane, 3. q. 74. 7. ad 3.

39 Eucharistia conficitur ex pane tritici, non autem ex pane hordei, spelte, farris, vel alterius grani, 3. q. 74. 3. c. 3. q. 4. c.

40 Potest confici ex pane misto ex granis aliis, si maneat species tritici, 3. q. 74. 3. ad 3.

41 Potest confici ex filigine generata ex grano frumenti, 3. q. 74. 3. ad 2.

42 Ex amido, vel pasta, vel pane corrupto secundum speciem, non potest confici, 3. q. 74. 3. ad 4. 3. q. 4. ad 4. 3. q. 5. ad 2.

43 Debet confici ex azymo, sicut Christus

fecit, & esset grave peccatum conficere cum fermento, sicut apud Græcos in azymis, 3. q. 74. 4. c.

44 De vino vitis, & non de alio liquore potest confici, 3. q. 74. 5. c.

45 De musto potest confici, sed peccatum esset, nisi esset in necessitate, non autem de uvâ, nec de agrestia, 3. q. 74. 5. ad 3.

46 De aceto non potest confici, sed de vino acidente, licet peccatum esset, 3. q. 74. 5. ad 2.

47 Forma consecrationis corporis Christi est hæc, scilicet, hoc est enim corpus meum; tamen dimittens alia verba, peccat graviter, 3. q. 60. 8. c. 3. q. 75. 2. c. 3. q. 78. 2. c. 3. q. 79. 4. ad 3. 3. q. 84. 3. c.

48 Singulæ particule hujus formæ convenienter ordinantur, 3. q. 78. 2. c.

49 Enim non est de forma eucharistiæ, sed dimittens ipsum ex negligentia, vel contemptu peccat, quia est de consuetudine Romane Ecclesiæ, data à Petro Apostolo, 3. q. 60. 8. c. 3. q. 78. 2. ad 3.

50 Forma eucharistiæ convenienter significatur, scilicet in facto esse, non autem in fieri, 3. q. 78. 2. c.

51 Hæc verba, & elevatis oculis, & cætera, & manducate, & cætera, convenienter præmittuntur formæ eucharistiæ, 3. q. 78. 1. c. ad 4.

52 Forma consecrationis sanguinis Christi, est hæc, scilicet: Hic est enim calix sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur, in remissionem peccatorum, 3. q. 78. 3. c.

53 Singulæ particule hujus formæ convenienter positæ sunt, 3. q. 78. 3. c.

54 Formæ prædictæ non se mutuo expectant, sed utraque operatur sine altera, 3. q. 78. 6. c.

55 Continent veritatem factivam rei, non præsupponentem rem significatam, 3. q. 78. 9. c.

56 In prædictis formis, & in qualibet alia forma sacramentali, est aliqua virtus instrumentalis, non quidem principalis, nec secundum esse completum, sed intentionalis, 3. q. 78. 4. c. 3. q. 85. c.

57 Forma eucharistiæ importat solam consecrationem materiæ, & profertur in persona Christi, sed formæ sacramentorum important usum materiæ, & profertur in persona ministri, 3. q. 78. 1. c. 3. q. 82. 2. c. ad 2. 3. q. 83. 1. c. ad 3. 3. q. 84. 3. c.

58 Christus eadem forma consecravit, quæ & nos, quam dedit Ecclesiæ, & tantum semel protulit, 3. q. 78. 1. ad 1.

59 Substantia panis & vini, non manet post consecrationem, cujus oppositum est impossibile, & hæreticum, 3. q. 75. 2. c. 3. q. 77. 1. c.

60 In conversionibus naturalibus illud quod convertitur corruptitur, & illud in quod convertitur; generatur, vel augetur, vel restauratur; sed hic Christus nullo modo mutatur, 3. q. 75. 4. c. 3. q. 6. ad 2.

61 Nec substantia panis & vini annihilatur, nec convertitur in præjacentem materiam, 3. q. 75. 3. c.

62 Sed convertitur tota in totum Corpus Christi, 3. q. 75. 3. c. 3. q. 8. c. ad 3.

63 Conversio hæc quadruplitem differt ab aliis, quia pertingit ad materiam, non habet subiectum, convertitur totum, in totum præjacentem, 3. q. 75. 4. c.

64 Importat ordinem substantiarum, ideo est sicut in subjecto in utraque, 3. q. 75. 4. ad 1.

65 Non est formalis, sed est substantialis, ideo dicitur transubstantiatio, 3. q. 75. 4. c.

66 Forma substantialis panis & vini non manet post consecrationem, 3. q. 75. 6. c. 3. q. 77. 1. c.

67 Convertitur in formam Corporis Christi, 3. q. 75. 6. ad 2.

68 Quantitas panis non convertitur in quantitatem Corporis Christi; sed manet sicut cætera accidentia, 3. q. 76. 1. ad 3. 3. q. 4. c.

69 Nec quantitas vini convertitur in quantitatem sanguinis Christi, sed manet sicut cætera accidentia, 3. q. 77. 8. c.

70 Si post calicis consecrationem aliquid vini mittatur in calicem, illud quidem non transit in sanguinem, neque sanguini commiscetur, sicut Innocentius III. dicit in quadam decretali, 3. q. 77. 8. c. ad 1. 3. q. 78. 3. c.

71 Quod quidem intelligendum est, quando non fit tanta permixtio vini vel liquoris extanei, quod sanguis Christi desinat esse sub toto; tunc enim dicitur undique diffundi, non quia tangat sanguinem Christi, secundum proprias ejus dimensiones, sed secundum dimensiones sacramentales sub quibus continetur, 3. q. 77. 8. c. ad 3. Item ad 4.

72 Nec est simile de aqua benedicta cui additur aqua non benedicta, & de vino consecrato; quia illa benedictio nullam immutationem facit circa substantiam aquæ, sicut facti consecratio vini, 3. q. 77. 8. ad 3. fin.

73 Hæc conversio est supernaturalis facta sola virtute Dei, 3. q. 75. 4. c. Item 5. c. 3. q. 83. 4. c.

74 Convenit cum creatione & mutatione naturali, in ordine terminorum, & non similitudine, & cum prima non habet subiectum commune utrique termino, & cum secunda, quia terminus transit in terminum, secundum totum hic, secundum materiam ibi, & manet aliquid, scilicet accidentia hic, & materia ibi, 3. q. 75. 8. c.

75 Hæc est vera, ex pane fit Corpus Christi, & panis convertitur in Corpus Christi, vel transubstantiatur; non autem hæc, panis est, vel fuit, vel erit, vel fit Corpus Christi; vel de pane fit, vel factum est Corpus Christi; vel panis potest esse, vel fieri Corpus Christi, 3. q. 75. 8. c.

76 Hæc conversio est difficilior, & miraculosior omni mutatione naturali, & etiam creatione, ratione termini ad quem, simpliciter autem est conversio, 3. q. 75. 8. ad 3.

77 Fit in instanti, 3. q. 75. 3. c. Item 7. c. 3. q. 78. 2. c.

78 Fit tantum in ultimo instanti prolationis totius forme, si assumantur tria, scilicet minister debitus, debita materia, & intentio consecrantis; sed singulæ partes forme disponunt ad hoc, 3. q. 75. 7. ad 1. 3. q. 78. 4. ad 3. Item 5. c.

79 Corpus Christi non incipit esse in hoc sacramento, per motum localem, sed per conversionem panis in ipsum, triplici ratione, scilicet primo, quia sequeretur quod desineret esse in celo, secundo, quia omnia corpus localiter motum, petrant omnia media, quod hic dici non potest; tertio, quia impossibile est, quod unus motus ejusdem corporis localiter moti terminetur simul ad diversa loca, cum tamen in pluribus locis Corpus Christi sub hoc sacramento simul esse incipiat, 3. q. 75. 2. ad 2. 3. q. 76. 1. c. Item q. 79. 1. ad 3.

80 Totus Christus est in hoc sacramento, 3. q. 76. 1. c.

81 Verum Corpus Christi non esse in hoc sacramento, nisi ut in signo, est hæresis abjurata à Berengario, 3. q. 73. 1. ad 3. 3. q. 75. 1. c.

82 In hoc sacramento est aliquid dupliciter, scilicet ex vi sacramenti, id est, significatum per formam; & ex naturali concomitantia, id est, realiter conjunctum Christo, 3. q. 76. 1. c. 3. q. 4. c. 3. q. 78. 6. ad 1. 3. q. 81. 4. ad 2. 3. q. 83. 3. c.

83 Anima Christi, & divinitas ejus sunt in hoc sacramento secundo modo tantum, 3. q. 76. 1. ad 1. 3. q. 81. 4. ad 3.

84 Caro, & os, & hujusmodi sunt sub specie vini secundo modo tantum, & sub specie panis, primo modo; sanguis vero, è conversio, 3. q. 76. 1. ad 2. 3. q. 2. c. ad 3. 3. q. 78. 6. ad 1. 3. q. 81. 4. ad 2. 3. q. 83. 3. c.

85 Quantitas tota, & alia accidentia Christi sunt in hoc sacramento, secundo modo tantum, 3. q. 76. 1. ad 3. 3. q. 4. c. 3. q. 5. ad 3. 3. q. 81. 3. ad 3.

86 Tota quantitas Christi est indifferenter sub magna, & parva quantitate specierum, 3. q. 76. 1. ad 3. 3. q. 4. c.

87 Totus Christus est sub qualibet parte utriusque speciei, 3. q. 76. 2. c. 3. q. 78. 6. ad 1. 3. q. 79. 1. ad 3. 3. q. 80. 1. ad 3.

88 Accidentia Corporis Christi sunt in hoc sacramento, mediante substantia, nec habent immediatam habitudinem ad hoc sacramentum; nec ad corpora circumstantia, ideo non possunt immutare medium, 3. q. 76. 7. c. q. 81. 3. 4. c.

89 Accidentia corporis Christi intrinseca sunt in hoc sacramento; non autem accidentia per comparationem ad extra, ut ubi & sicut, 3. q. 76. ad 3. q. 81. 3. c. & 4. c. ad 1.

90 Christus est sub duplici specie eucharistiae, triplici ratione, scilicet ad representandum passionem ejus, ut sit cibus & potus, & ad salutem corporis, & animae, 3. q. 76. 2. ad 3.

91 In eucharistia continetur sub aliena specie, ad vitandum horrorem & desisionem, & propter meritum fidei, 3. q. 75. 5. c.

92 Corpus Christi est localiter in uno tantum loco, scilicet in caelo, sed ut in sacramento significante, & continente est ubique, non tamen ubique, 3. q. 75. 1. ad 3. item 4. c. q. 76. 5. c. & 6. c. ad 1. q. 81. 1. ad 2.

93 Locus eucharistiae non est vacuus, nec plenus corpore Christi, sed speciebus sacramentalibus, per naturam dimensionum, vel miraculose, 3. q. 76. 5. ad 2.

94 Christus in sacramento, non est ut in loco circumscriptive, nec diffinitive, 3. q. 76. 6. ad 1.

95 Ad motum sacramenti non movetur per se, nec per accidens, 3. q. 76. 6. c.

96 Dedit in sacramento discipulis corpus suum passibile, 3. q. 81. 3. 4. c.

97 In triduo corpus Christi si quis consecrasset, fuisset corpus sine sanguine, & e converso, & utrumque sine anima, 3. q. 76. 2. ad 1. item 1. c. item q. 81. 4. c.

98 Si Christus in triduo fuisset in hoc sacramento, passus fuisset in eo, passione innata; non autem passione illata, 3. q. 81. 4. c.

99 Corpus Christi in hoc sacramento non potest videri oculo corporali, 3. q. 76. 7. c. item 8. c.

100 Quando in hoc sacramento apparet puer vel caro; est ibi vere corpus Christi, sed non videtur in specie propria, 3. q. 76. 8. c.

101 Talis apparitio quandoque est tantum ex parte videntium, & quandoque extra, 3. q. 76. 8. c.

102 Quando sic apparet omnibus, non debet sumi; sed debet cum reliquiis poni, 3. q. 82. 4. ad 3.

103 Tunc sacerdos secundum aliquos debet iterum celebrare, vel secundum alios, sufficit spiritualis manducatio, 3. q. 82. 4. ad 3.

104 Christus videt se corporaliter in sacramento, non ex sacramento, si autem oculum haberet extra sacramentum non posset hoc nisi miraculose, 3. q. 76. 7. ad 2.

105 Angeli non vident corpus Christi sub sacramento, cognitione naturali, sed tantum cognitione beata, demones autem nullo modo plene, 3. q. 76. 7. c.

106 Beati vident Christum sub sacramento visione intellectuali plena, non autem visione corporali, nisi miraculose, 3. q. 76. 7. c. ad 2.

107 Intellectus viatoris non potest comprehendere, nec videre Christum in hoc sacramento, 3. q. 76. 7. c.

108. Non baptizati peccant, videndo eucharistiam, non autem Christiani, licet sint peccatores, 3. q. 80. 4. ad 4.

109 Soli Sacerdotes possunt consecrare eucharistiam, 3. q. 82. 1. c.

110 Plures Sacerdotes possunt eandem hostiam consecrare, 3. q. 82. 2. c.

111 Mali Sacerdotes etiam schismatici, heretici, excommunicati, & degradati, possunt consecrare, sed peccant graviter, 3. q. 64. 9. ad 2. q. ad 4. q. 82. 5. 7. 8. 9. c.

112 Recipiens eucharistiam, vel audiens missam à talibus, graviter peccat, 3. q. 64. 9. ad 2. q. ad 3. q. 82. 9. c.

113 Consecrans propter malum finem, scilicet ad maleficia, vel ut irideat, peccat, sed pericit sacramentum, 3. q. 74. 2. ad 2.

114 Dispensatio eucharistiae pertinet ad sacerdotem tantum, 3. q. 82. 3. c.

115. Nulli non Sacerdoti licet tangere eucharistiam, nisi in necessitate, ut si caderet, 3. q. 82. 3. c.

116 Laicus etiam peccator debet tangere eucharistiam, in necessitate tantum, ut si caderet in terram, 3. q. 82. 3. c.

117 Si adsint essentialia, scilicet ordo, & intentio ministri, & materia, & forma debita erit eucharistia, licet desit solemnitas loci, temporis & paramentorum, tamen talis graviter peccaret, & degradandus esset, 3. q. 83. 3. ad 1.

118 De poenitentia amittentis eucharistiam, vel cujus negligentia beatum sumit eam, vel sanguis stillat extra, vel evomentis, 3. q. 83. 6. ad 7.

119 Consecrans tenetur sumere eucharistiam sub utraque specie, quotiescumque celebrat, 3. q. 80. 12. c. q. 82. 4. c.

120 Si percipitur ante consecrationem, aquam tantum fuisse, effundatur, & vinum ponatur; si autem post, videtur quod à capite canonem debeat incipere; sed dimittat, & de negligentia poenitet, secundum Innocentium, vel tantum consecret vinum, praemissum.

121 Deficiente sacerdote post consecrationem corporis, debet suppleri per alium, non autem si ante, 3. q. 83. 6. ad 1.

122 Minister in aliis sacramentis dupliciter operatur sc. pronuntiando verba, & actum exteriorum exercendo, in eucharistia vero tantum primo modo, 3. q. 78. 1. c. ad 3.

123 Non licet sacerdoti omnino cessare à consecratione eucharistiae, sed tenetur saltem in festis, 3. q. 82. 10. c.

124 Celebratio Eucharistiae, est immolatio Christi, quia est figura passionis ejus cujus per hoc sumus participes; & sacerdos significat Christum, 3. q. 83. 1. c. & 2. c. ad 1. & ad 2.

125 Eucharistia dupliciter sumitur, scilicet sacramentaliter, & spiritualiter, 3. q. 80. 1. 2. 3. c.

126 Partes veteris testamenti manducaverunt Christum secundo modo tantum, 3. q. 80. 1. ad 3.

127 Eucharistia vere sumitur à peccatoribus sacramentaliter tantum; nec immunditiam aliquam ex hoc contrahit, 3. q. 80. 3. c. q. 82. 7. ad 1.

128 Infidelis vere sumit eucharistiam non primo modo, nec secundo proprie, 3. q. 80. 3. ad 2.

129 Beatum vere sumit Eucharistiam per accidens, non autem primo, nec secundo modo, 3. q. 80. 3. ad 3.

130 Christus sumit corpus suum & sanguinem in eucharistia, 3. q. 81. 1. c. q. 84. 7. ad 4.

131 Ex sumptione hujus sacramenti habet spirituales dulcedinem, ideo sumit sacramentaliter, & spiritualiter, sed aliter quam exterior, 3. q. 81. 1. ad 3.

132 Dedit eucharistiam Judae in cena, prae ter buccellam intinctam, 3. q. 81. 2. c.

133 Sumptio Eucharistiae non est de necessitate salutis, secundum se, sed ex statuto Christi & ecclesiae, 3. q. 73. 3. c. q. 80. 11. c.

134 In primitiva ecclesia omnes tenebantur quotidie sumere eucharistiam, postea tunc in anno, nunc autem semel, 3. q. 80. 10. ad 4.

135 Debet quotidie sumi, nisi ex hoc quis sentiat reverentiam diminui, & fervorem non augeri, 3. q. 80. 10. c.

136 Non debet pluries in die sumi, nisi quando quis in una die ex aliquo casu permisso pluries celebraret, 3. q. 80. 10. ad 5. item q. 83. 2. ad 2.

137 Sub specie vini, idest, sanguinis Christi, non datur populo propter periculum effusionis, quia facilius una gutta sanguinis laberetur, quam aliqua una particula corporis, 3. q. 74. 1. ad 3. item q. 80. 12. c.

138 Hostia non consecrata nunquam debet dari pro eucharistia, & sacerdos dans carens esset idololatria, non autem adorantes vel fumentes eam, cum hostia debeat adorari, sub conditione in habitu, & adorantes, vel fumentes eam essent probabiliter hostiam esse consecratam. Fides enim credentes non fertur ad has species panis vel ad illas, sed ad hoc quod verum corpus Christi sit sub speciebus panis sensibilibus quando recte fuerit consecratum. Unde si non sit recte consecratum, si dei non propter hoc suberit falsum, 22. q. 1. 3. ad 4. item 3. q. 80. 6. ad 2.

139 Melius est paratis sumere eucharistiam quam abstinere ab ea, 3. q. 80. 10. c.

140 Poenitentes qui abstinent ab hoc sacramento, secundum consilium sacerdotis, excusantur à transgressione praecipii, non autem manentes in peccatis, 3. q. 80. 11. ad 3.

141 Eucharistia debet sumi tantum à juvenis totaliter, nisi in casu mortis, 22. q. 14. 6. ad 2. q. 3. q. 80. 8. c. q. 9. c.

142 Omnis cibus vel potus sumptus post mediam noctem, impedit sumptionem eucharistiae, non autem ante, etiam si nec somnus, nec digestio sequatur, 3. q. 80. ad 5.

143 Deglutitio salivae, vel cibi resti inter dentes, vel cructationis, non impedit sumptionem eucharistiae, 3. q. 80. 8. ad 4.

144 Reliquiae aquae vel vini, quibus lavatur os trajectae non in magna quantitate, & mixtae cum saliva, non impediunt sumptionem eucharistiae, 3. q. 80. 8. ad 4.

145 Post sumptionem eucharistiae requiritur modicum intervallum, ante prandium, 3. q. 80. 8. ad 6.

146 Corporalis immunditia, ut lepra, fluxus sanguinis, & hujusmodi, non impediunt sumptionem eucharistiae, 3. q. 80. 7. ad 3.

147 Eucharistia debet semper haberi parata pro infirmis, 3. q. 85. 5. ad 11.

148 Pars hostiae missa in calice nunquam debet dari infirmis, quia Christus nemini dedit panem intinctum, nisi Judae, 3. q. 83. 7. ad 9.

149 Triplex modus manducandi corpus Christi, sc. sacramentalis tantum, spiritualis tantum, & spiritualis simul, 3. q. 80. 1. 2. 3. c.

150 Pueris non debet dari eucharistia, nisi cum incipiunt habere aliqualem usum rationis, ut possint concipere devotionem hujus sacramenti, sc. in decimo, vel undecimo annis, 3. q. 80. 9. ad 3.

151 Graeci dant eucharistiam pueris recenter natis, baptizatis, propter hoc quod Dionysius dicit baptizatis esse sacramentum dandum, nisi intelligentes, quod Dionysius ibi loquitur de baptismo adultorum, 3. q. 80. 9. ad 3.

BIBLIOTHECA CENTRAL

UNIVERSITATIS

152 Amentibus post fidem & devotionem debet dari eucharistia, in mortis articulo, nisi sit periculum vomitus vel expulsionis. Non autem si ante amentes fuerunt, & sic a navitate remanserunt, 3. q. 80. 9. c.

153 Dæmoniis debet dari eucharistia, nisi certum sit quod pro crimine torquentur, non autem enervemur, 3. q. 80. 9. ad 2.

154 Nihil præter peccatum mortale, impedit necessario sumptionem eucharistiæ, sed tantum de congruo, & fluxus seminis temporalis, nocturna pollutio, & fluxus seminis temporalis, quando sunt sine mortali, usque ad alium diem, 22. q. 154. 5. c. & 3. q. 80. 7. c.

155 Prælegendum est, esse suspectum quam indigne sumere eucharistiam, 3. q. 80. 6. ad 2.

156 Peccatori publicis debet omnino negari eucharistia, 3. q. 80. 6. ad 2.

157 Peccatori occulto petenti occulte eucharistiam, debet negari. Si vero publice petat, debet dari. Sed peccatori publico debet omnino negari, 3. q. 80. 6. c. & q. 81. 2. c. ad 2.

158 Sumens eucharistiam cum conscientia peccati mortalis, peccat mortaliter, 3. q. 79. 2. ad 2. & 3. c. & q. 80. 4. c. & 7. 8. c.

159 Sumens in peccato mortali ignorato, facta diligenti discussione etiam non sufficienti, non peccat 3. q. 80. 4. ad 5.

160 Experimentum non debet sumi de peccatis, cum eucharistia, 3. q. 80. 6. ad 1.

161 Sacerdos faciens fictionem in consecrando eucharistiam multo gravius peccat, quam indigne sumens eam, 3. q. 80. 6. ad 2.

162 Infidelis est indignior fideli, ad sumendum eucharistiam. Sed fidelis cum mortali indignus sumit, 3. q. 80. 5. ad 2.

163 Sumens cum peccato spirituali, gravius peccat, quam sumens cum peccato carnali, 3. q. 80. 5. ad 2.

164 Peccatum indigne sumentium est minus grave peccatis commissis in Deum; & gravius peccatis contra proximum, vel contra seipsum, 3. q. 80. 5. c.

165 Est etiam minus grave peccato occisionis Christi, & prodicionis ejus, 3. q. 80. 5. ad 1. & ad 2.

166 Est minus grave projectione ejus in lutum, 3. q. 80. 5. ad 3.

167 Eucharistia non imprimi characterem, 3. q. 63. 6. c. & q. 80. 5. ad 3. item 10. ad 1.

168 Sine manducatione spirituali eucharistiæ non potest esse salus, 3. q. 80. 11. c.

169 In quantum est sacramentum, prodest tantum sumentibus; sed ut est sacrificium, prodest etiam aliis, 3. q. 78. 3. ad 8. item q. 79. 5. c. item 7. c.

170 Est sacramentum passionis, & mortis Christi in quantum perficit hominem in unionem ad Christum passum, 3. q. 73. 3. ad 3. item 5. ad 2.

171 Est memoriale passionis Christi, 3. q. 66. 9. ad 5. & q. 73. 4. 5. c. & q. 74. 1. c. & q. 76. 2. ad 2. & q. 79. 1. c.

172 Ordinatur ad refecionem mentis, 3. q. 73. 1. 2. c. & q. 79. 8. c.

173 Non habet suos effectus, nisi in conjunctionis ei per fidem, & charitatem, 3. q. 79. 2. ad 2.

174 Est sacramentum charitatis Christi expressivum, & charitatis nostræ factivum, 3. q. 73. 3. ad 3. & q. 75. 1. c. & q. 78. 3. ad 6. & q. 79. 1. c. & 4. c. ad 2.

175 Effectus non principalis eucharistiæ, sed consequens augmentum charitatis, est diminutio fomitis, 3. q. 79. 6. ad 3.

176 * Quicquid est effectus passionis Christi, est effectus eucharistiæ, 3. q. 79. 1. c. & q. 83. 1. c.

177 Per baptismum datur primus actus vite spiritualis, sed per eucharistiam datur complementum ejus, 3. q. 79. 1. 8. c. ad 2. & 6. ad 2. item q. 82. 2. ad 3.

178 Facit omnem effectum vite spiritualis, ad similitudinem cibi corporalis; quia sustentat, auget, reparat, & delectat, 3. q. 79. 1. c. item 8. c. item q. 81. 1. ad 3.

179 Corpus Christi offertur pro salute corporis; & sanguis pro salute anime; secundum similitudinem, secundum rem vero utrumque offertur pro utroque, 3. q. 73. 1. c. & q. 74. 1. c. & q. 76. 2. ad 1. & q. 79. 1. ad 3.

180 Effectus eucharistiæ est adeptio gloriæ non quidem statim, sed in quantum datur virtutem perveniendi ad gloriæ, 3. q. 79. 2. c. & q. 80. 2. ad 1.

181 In eucharistia confertur gratia habitualis, & excitatur fervor actualis devotionis, 3. q. 79. 1. ad 2. & 4. 7. c.

182 Sumens sacramentaliter, consequitur majorem gratiam, quam prius sumendo spiritualiter tantum, 3. q. 80. 12. ad 3.

183 Eucharistia gratiam causat, auget, & excitat eam, & virtutes in actum, 3. q. 79. 1. c. & 4. c.

184 Nullus habet gratiam ante sumptionem, nisi ex voto ad eam proprio, ut adultari, vel ecclesiæ, ut parvuli, 3. q. 73. 3. c. ad 1. item q. 79. 1. ad 1. & q. 80. 1. ad 3. & 11. c.

185 Eucharistia preservat a peccato dupliciter, scilicet interius reprobando per gratiam, & exterius, repellendo omnem impugnationem dæmonum, per passionem Christi, cujus est signum, 3. q. 79. 6. c.

186 Peccata venialia præsentia impediunt effectum eucharistiæ, quoad refecionem dul-

cedinis spiritualis, sed non quoad augmentum gratiæ, sed neutrum horum impediunt præterita, 3. q. 79. 8. c.

187 Eucharistia delet peccata venialia, 3. q. 79. 4. c. & q. 87. 3. c.

188 Delet peccata mortalia, quorum quis non habet conscientiam, nec affectum, 3. q. 79. 3. c.

189 Fit ablutio scelerum tripliciter, scilicet ignoratorum, futurorum, vel causandorum contritionem, 3. q. 79. 3. ad 1.

190 Delet penam debitam pro peccatis, non quidem totam, sed secundum mensuram peccatorum, & devotionis, 3. q. 79. 5. c.

191 Liberat a purgatorio, in quantum est sacrificium satisfactorium pro peccato, 3. q. 52. 8. ad 2.

Eudimica Ethica Aristotelis; 1. q. 82. 4. ad 3. & 12. q. 9. 1. c. fin. & q. 80. 1. b. 3.

Eventus sequens per se velut in pluribus, vel præcogitatus, addit ad bonitatem, vel malitiam actus, non autem aliter, 12. q. 20. 5. c. & q. 73. 8. c.

Eugnomyia est idem quod epichia, scilicet voluntaria justificatio, 22. q. 80. ad 4. & ad 5.

Eupychia est virtus specialis, scilicet constantia, & est pars potentialis fortitudinis, 22. q. 128. ad 6.

Eusebia est idem quod religio, 22. q. 80. ad 4.

1 Eufochia est pars prudentiæ, bene coniectans omnia, solertia medium, 22. q. 48. c. & q. 49. 3. c.

2 Eufochia est tantum in operativis, solertia vero tam in his quam in speculativis; & tam in necessariis, quam in contingentiis, 22. q. 49. 4. ad 1.

3 Utraque invenit quasi subito, sed eubulla, inquirendo, & tarde, 22. q. 49. 4. c. ad 2. item q. 51. 1. ad 3.

1 Eutychie heresis de unitate nature in Christo, & de impassibilitate corporum resurgentium & Christi, damnatur in concilio Calcedonensi, 3. q. 2. 2. c. & q. 2. 2. c.

2 In morte retraxit suam hæresim, 3. q. 54. 3. c. fin.

Eurapelia dicitur à bona conversione. Et est vitus circa Judos, & pars modestiæ, 12. q. 60. 5. c. & 22. q. 72. 2. ad 1. & q. 60. 2. c. & q. 168. 2. c. & q. 172. 2. ad 1.

1 Evum est mensura primi mobilis secundum substantiam, & secundum esse, 1. q. 100. 6. ad 2.

2 Est tantum unum, propter primum avultatum, 1. q. 101. 6. c.

3 Est infinitum in actu, sed negative, non autem privative, 1. q. 100. 5. ad 4.

4 Tantum esse attribuit æterno, & æviterno, ratione sui, sed fuisse, vel futurum

esse ratione temporis concomitantis, 1. q. 100. 2. ad 4. item 5. ad 3.

5 Evum convenit diversis, secundum prius & posterius, 1. q. 100. 6. c.

1 Ex, aliquando importat ordinem terminorum tantum, aliquando vero etiam identitatem subiecti, 1. q. 45. 1. ad 3. item 3. q. 75. 8. c.

1 Excandescencia magis pertinere videtur ad primam speciem iræ, scilicet fel, qua perficitur secundum velocitatem iræ, quam ad tertiam speciem, scilicet furorem, 12. q. 46. 8. ad 2.

Excæcatio, & obduratio importat duos, scilicet motum animi adherentis malo & aversi à Deo, & subtractionem gratiæ, 12. q. 79. 3. c.

2 Excæcatio, aggravatio & obduratio, differunt secundum diversos effectus gratiæ, scilicet in visu, auditu, & affectu, 12. q. 79. 3. c. fin.

3 Excæcatio & obduratio quoad primum sunt peccata, sed quoad secundum sunt poenæ. Et primum est causa secundi. Et homo fit deterior primo, non autem secundo, 12. q. 79. 3. c.

4 Excæcatio est effectus divinæ reprobationis, 12. q. 79. 4. c.

5 Excæcatio de se ordinatur ad damnationem, sed ex misericordia Dei ordinatur ad salutem, non quidem omnium, sed prædestinatorum tantum, 12. q. 79. 4. c.

6 Malitia est causa excæcationis meritoria, sicut culpa est causa poenæ, 12. q. 79. 3. ad 3. & 22. q. 15. 1. c. ad 2.

7 Dæmon dicitur excæcari, in quantum inducit ad culpam, quæ est causa meritoria excæcationis, 12. q. 79. 3. ad 3.

Excedens in melioribus melius est simpliciter, 22. q. 188. 7. ad 1.

Excessus mentis causatur ex amore boni, & timore mali eodem modo, 22. q. 175. 2. ad 3.

1 Exclusio immobilitatis terminum qui additur, ratione negationis implicite, 1. q. 31. 3. ad 3.

2 Propositio exclusiva habet duas expositiones. Primam affirmativam & secundam negativam. Sub prima licet descendere, sub secunda vero non, 1. q. 31. 4. b.

3 Dictio exclusiva addita principali agenti, non excludit instrumentum, 3. q. 78. 4. ad 1.

4 Non excludit partes, nec universalia, & alia quæ sunt de intellectu subiecti, nisi differant supposito, 1. q. 31. 4. ad 3.

5 Addita uni relativorum, excludit aliud, & omne quod est in alio supposito, 1. q. 31. 4. ad 3.

* Ecclesia malos iuste excommunicat, ut resipiscant. * In necessitatibus tamen casu est illis subveniendum; debet enim Ecclesia divinum

judicium in castigationibus imitari, scilicet ad salutem, non autem ad perditionem, 22. q. 2. ad 3.

2 Excommunicatis, & reipublice hostibus sunt subtrahenda beneficia ut arceantur a culpa, si tamen, quod natura non deficiat, nisi secundum ordinem justitiae, 22. q. 3. ad 3.

3 Injiciens manus in clericum, septempleriter non est excommunicatus, scilicet si causa discipline, ut magister vel praetor, si iocosa levitate, si invenit eum turpiter agentem cum uxore, matre, forore, vel filia, si statim vim vi repellat, si ignoret eum esse clericum, si inveniat eum in apostasia, post trinam admonitionem, ut si transfert se clericus ad actum penitus sibi contrarium, ut si fiat miles, vel ad bigamiam transeat. Et octupliler potest absolvi ab episcopo, scilicet in articulo mortis; quia tunc a qualibet excommunicatione potest quisque a quolibet sacerdote absolvi, si sit ostensius alicujus potentis, & non ex odio vel proposito percussit, si percussit sit mulier, si sit servus, & dominus laedere de ejus absentia, qui non est in culpa, si regularis, regularem, nisi sit enormis excessus, si sit pauper, si sit impubes, vel senex, vel valetudinarius, & si habeat inimicitias capitales, 22. q. 2. ad 1. c.

4 Participare cum excommunicatis, conceditur quinupliler, sc. utile, lex, humile, res ignorata, necesse, 22. q. 29. ad 2. c. q. 23. 1. c.

5 Excommunicatio major est separatio a communione ecclesiae quoad fructum & suffragia generalia, 22. q. 21. 1. c.

6 Cum ecclesia in terris Dei vicem gerat, illiusque judicium Dei iudicio conforme sit, rite excommunicare potest sive peccatorem a communione ecclesiae, sive a suffragiis & aliis spiritualibus separare, 22. q. 21. 3. c.

7 Non potest ecclesia etiam pro peccato mortali aliquem excommunicare; nisi contumax fuerit, 22. q. 21. 3. c.

8 Si excommunicatio injuste lata sit ex parte excommunicantis, nihilominus effectum sortitur, at si ex parte excommunicantis ita ut error ille irritam faciat sententiam, nullius est effectus, 22. q. 21. 4. c.

9 Cum quis pro falso crimine in iudicio probato excommunicatur, si humiliter sustinet humilitatis meritum, recompenfat excommunicationis damnum, 22. q. 21. 4. c.

10 Soli episcopi & majores prelati excommunicare possunt, qui habent jurisdictionem in foro judiciali, 22. q. 22. 1. c.

11 Etiam non sacerdotes possunt excommunicare, modo jurisdictionem habeant in foro contentioso, 22. q. 22. 2. c.

12 Excommunicatus vel suspensus non

potest alium excommunicare, 22. q. 22. 3. c.

13 Nullus potest nisi inferiorem excommunicare, cum excommunicatio sit jurisdictionis, quae exerceri non potest, nisi in sibi subditos, 22. q. 22. 4. c.

14 Tamen si singuli alicujus communitatis excommunicari ab ecclesia possint, nunquam tamen ipsa communitas, 22. q. 22. 5. c.

15 Toties quis excommunicari potest, quoties est excommunicationis causa, 22. q. 22. 6. c.

16 Licet fidelibus communicare excommunicato minori excommunicatione, majori vero minime, nisi ubi aliqua spiritualis commodi, vel legis vel necessitatis ratio ad hoc impulerit, 22. q. 23. 1. c.

17 Participans cum excommunicato; excommunicatus quoque est, aliquando majori, nonnunquam minori excommunicatione, 22. q. 23. 2. c.

18 Tantum participans excommunicato in crimine, vel in divinis, seu in ecclesiae contemptum, peccat mortaliter, 22. q. 23. 3. c.

19 Excommunicatum minori excommunicatione potest quilibet sacerdos absolvere, non autem majori, sive sit a jure vel ab homine lata; sed et qui sententiam tulit, subjicitur, nisi in articulo mortis, 22. q. 24. 1. c.

20 Potest quis invitus absolvi ab excommunicatione, cum sit pena non autem a peccato, cum sit voluntarium, 22. q. 24. 2. c.

21 Absolutus ab una excommunicatione ab omnibus absolutus intelligitur, si sint ab uno iudice latae, nisi alter fuerit expressum, non autem si sint a diversis iudicibus factae, 22. q. 24. 3. c.

Excusatio aggravat omne peccatum, 22. q. 13. 3. ad 3.

1 Semper perfectissimum est exemplar, quod imitatur minus perfectum, 22. q. 13. 6. 1. ad 3.

2 Causa exemplaris est tantum existentium, sed causa finalis est etiam non entium, 22. q. 13. 2. ad 1.

3 Exemplata oportet conformari exemplari, secundum rationem formae, non autem secundum modum essendi, 22. q. 18. 4. ad 2.

1 In operationibus & passionibus humanis, in quibus experientia plurimum valet, plus movent exempla quam verba, 22. q. 34. 1. c.

2 Aristoteles in Logica utitur exemplis, secundum opiniones aliorum. Ideo non habent auctoritatem, 22. q. 48. 1. ad 1. c. q. 67. 2. ad 2. Item 22. q. 59. 2. ad 1.

1 Exemptus peccans in re non exempta potest ab ordinario iudicari, 22. q. 67. 1. ad 3.

1 Exillum non erat universale in veteri lege, sed particulare, non quis fleret idololatra, 22. q. 105. 2. ad 10.

13 Exorcismus in divinis est secundum solam distinctionem relationum, & secundum emanationem interiori, & non secundum distantiam, 22. q. 25. ad 2. c.

1 Exorcismus non est sacramentum, sed est sacramentum, 22. q. 25. ad 3. c.

1 Debet praecedere baptismum. Tamen si non praecedat, debet postea fieri, 22. q. 25. ad 3. c.

13 Exorcizare pertinet ad sacerdotem, & ad exorcistam, 22. q. 25. ad 3. c.

14 Ea quae sunt in exorcismo, non tantum significant, sed etiam efficiunt, 22. q. 25. ad 3. c.

15 Quodcumque aliquid sanctificandum est ad dulcedinem divinum, prius exorcizatur, ut liberetur a potestate diaboli, 22. q. 25. ad 3. c.

16 Exorcismus datur contra demonem, in quantum impedit homines a sacramentis. Sed baptismus datur contra eum, in quantum impedit a gloria, 22. q. 25. ad 3. c.

17 Quae sunt in exorcismo, ordinantur contra impedimenta baptismi, & post, 22. q. 25. ad 3. c.

18 Effectus exorcismi est debilitatio potestatis demonis, quia totaliter in baptismo aufertur, 22. q. 25. ad 3. c.

19 Effectus eius duplex, scilicet expulsio demonis, & aperio sensum ad ministeria, & mandata Dei, 22. q. 25. ad 3. c.

20 Sal missum in os exorcizandi, & narium, & aurium, sicut in iudicio, significat remotionem impedimenti demonis, respectu fidei docenda, 22. q. 25. ad 3. c.

21 Exorcismus non confert gratiam, nec remissionem culpae. Ideo sine baptismo exorcismus nihil valet post mortem, contra praepositivum, qui dicitur, quod minores tenebras partitur, 22. q. 25. ad 3. c.

22 Expectatio est motus spei, propter cognitionem precedentem respectu auxilii alicui, 22. q. 40. 2. ad 1.

23 Experientia proprie pertinet ad sensum tantum, sed large pertinet etiam ad intellectum, ut in demonibus, 22. q. 54. 5. ad 2. c.

24 Illa quae sunt per essentiam sui in anima, cognoscuntur experimentaliter, in quantum homo experitur per actus, principia intrinseca, sicut voluntatem percipimus volendo, & vitam ab operibus vitae, 22. q. 112. 5. ad 1.

5 Verbum Abrahae dictum, videlicet, nunc cognovi quod timeas dominum, potest referri ad notitiam experimentalem, quae est per exhibitionem operis, 22. q. 112. 5. ad 5. c.

6 In opere illo quod fecerat Abraham cognoscere potuit experimentaliter, se Dei timorem habere. Vel potest hoc etiam ad revelationem referri, 22. q. 112. 5. ad 5. c.

7 Extasis est fieri extra se, secundum cognitionem vel secundum appetitum, 22. q. 28. 3. c. item 22. q. 175. 2. ad 1.

8 Extrema unctio cum ad peccatorum remissionem ordinetur, est sacramentum, & non tantum sacramentale, 22. q. 29. 1. c.

9 Quamvis per multas perfrictas actiones unum nihilominus sacramentum est, 22. q. 29. 2. c.

10 Extrema unctio sacramentum a Christo fuit institutum, sicut & cetera sacramenta, ab Apostolis tamen promulgatum fuit, 22. q. 29. 3. c.

11 Oleum olive, cum sit lenitivum ac penetrativum usque ad intima ac diffusivum, conveniens est materiae sacramenti extreme unctio nis, quod perfecta, & lenis sanatio esse debet, 22. q. 29. 4. c.

12 Oleum olive quod in extrema unctio ne assumitur pro materia, consecratum esse debet, 22. q. 29. 5. c.

13 Materia huius sacramenti per Episcopum consecrata esse debet, 22. q. 29. 6. c.

14 Determinata est forma verborum huius sacramenti, sicut & aliorum, 22. q. 29. 7. c.

15 Forma verborum huius sacramenti in oratione deprecativa perfricitur, non autem in declarativa, 22. q. 29. 8. c.

16 Conveniens verborum forma est ea, quae Ecclesiae utitur, scilicet per istam sanctam, &c., 22. q. 29. 9. c.

17 Principalis effectus extreme unctio nis est ipsa peccatorum remissio quoad illorum reliquias, & maculam seu culpam, scilicet eam inveniat, 22. q. 30. 1. c.

18 Hoc sacramentum non sequitur corporalis sanationem, sed quando expedit ad spirituales sanationem, 22. q. 30. 2. c.

19 Nullum imprimi characterem, cum per illud homo ad aliquod sacramentum peragendum non ordinetur, 22. q. 30. 3. c.

20 Non possunt laici hoc extreme unctio nis sacramentum conferre, sicut baptismum in necessitatis articulo, 22. q. 31. 1. c.

21 Hoc sacramentum nullatenus licet diacono conferre, 22. q. 31. 2. c.

22 Cum hoc sacramentum cunctis exhibeatur, non modo per Episcopos, sed per simplices sacerdotes administrari potest, 22. q. 31. 3. c.

23 Satis non debet conferri, quod quaedam spiritualis animae curatio est, 22. q. 31. 4. c.